

DELO

GLASILO KOMUNISTIČNE PARTIJE S.T.O.

TRST SOBOTA, 9. FEBRUARJA 1952.

CENA 20 LIR

Izhaja vsako soboto zjutraj. Posamezna številka lir 20, na šestih straneh...

OBNOVLJENA IZDAJA LETO IV. ŠTEV. 165

TOV. VIDALI JE NAKAZAL EDINO MOŽNO REŠITEV TRŽAŠKEGA VPRAŠANJA

Le enotnost delovnega ljudstva bo prinesla STO mir in lepšo bodočnost

Laskavo priznanje sekretarja naše Partije visoki internacionalistični zavesti slovenskega ljudstva

V nedeljo dopoldne je bila v Trstu odpravljena javna debata Vidala...

mi zagotovil, da je italijanska vojska pripravljena braniti Jugoslavijo...

Vrnili se bomo v dom zgrajen z našimi žuliji

Vrnili se bomo v svoj dom... Triest barracks.

KOMUNISTIČNA PARTIJA S.T.O. TRŽAŠKA FEDERACIJA ITAL. SOC. STRANJE

Spominske proslave

50. obletnice velike februarске stavke 1902

JUTRI, V NEDELJO, 10. FEBRUARJA: Ob 9.45 odhod povorkе z Garibaldijevega trga na pokopališče...

ZAHVALA I.K. K.P. S.T.O. VSEM, KI SO PRISPEVALI H KAVCIJI

Ljudstvo in bratske Partije darovali preko tri milijone lir

Uspех zbirke dokazuje visoko zavest delovnega ljudstva v borbi proti titofašizmu

Izvršni komite Komunistične partije STO se pristočno zahvaljuje vsem onim, ki so z navdušenjem prispevali k nabi...

«Vrnili se bomo v svoj dom»

To je bilo geslo zborovanja, ki je bilo v četrtki zvečer v ljudskem domu pri Sv. Ivanu...

Aretacije naprednih voditeljev v Egiptu

KAIRO — Vlada fušista Ali Mahera Paše je dala aretirati glavnega tajnika Partizanov...

«Za trajen mir» objavi Vidalijev članek o STO

V številki lista «Za trajen mir», ki izide prihodnji teden, bo objavljen zanimiv članov tova. Vidalija o tržaskem vprašanju...

Z NOVO ZMAGO SOVJETSKJE ZVEZE ZAKLJUČENO 6. ZASEDANJE O.Z.N.

Vedno očitnejše priprave ZDA za napad na kitajsko ozemlje

General Li Mi že vdira preko birmanske meje - Tajni posveti ameriških generalov s Čangkajšekom Divjanje francoskih kolonialistov proti tuniškemu ljudstvu...

GRDE RECI

«Prav grde reci se pripravljajo v Egiptu, tako se zgraža klerikalni listič nad nepopolnimi prebivalci edinega le od enotne volje egiptovskega naroda...

OPROSTITVE PREDZNOTI!

«Upamo — piše zadnja Demokracija v svojem vodniku — da ne bo nihče tako predrzen, da ne bi priznal, da je prav naša nemohljiva, da je ostal slovenski narod na Tržaskem zvest političnemu načrtu...

PARTIZANI MIRU PRESEGLI DOLOČENI CILJ

102.890 prebivalcev STO podpisalo Berlinski poziv

Tržaski partizani miru so dosegli nad vse pomembno zmago v svoji vztrajni borbi za mir. Kot poroča tajništvo Tržaskеga odbora miru, je bil dosežen zastavljeni cilj v nabiranju podpisov za Berlinski poziv...

BRITANSKI PRESTOL ZASEDLA ELIZABETA II.

Kralj Jurij VI., ki je bil pred časom operiran zaradi raka na pljučih, je preminul v sredo zjutraj

Grčija in Turčija v atlantskem objemu

RIM — Parlament je v četrtki z večino glasov sprejel sklep o vključitvi Turčije in Grčije v atlantski vojni pakt...

ZDA hočejo prekiniti diplomatske zveze s Sovjetsko zvezo

WASHINGTON — Državno tajništvo je sporočilo, da bo začetkom marca v Parizu se...

PODESTATI SE VRACAJO

V nedeljskem vodniku «Primo» se vračajo v domovino, ki je bila v nedeljskem vodniku «Primo»...

RES, SRČNO ŽAL NAM JE, DA MORAMO BITI PRVI MI OZI PRIZNEŽI...

Res, srčno žal nam je, da moramo biti prvi mi ozi prizneži, ki jim odrekamo to ezustvenno slavo. Sicer jim s tem ne mislimo odkloniti nevoljnih...

RES NA PSU

Mora biti Anglija, če «Demokracija» zagovarja njeno pravično kolonialno posest v Egiptu, o katerem pravi, da je enostransko preloži polnoevropsko pogodbo glede Sueskega prekopu...

RES NA PSU

Mora biti Anglija, če «Demokracija» zagovarja njeno pravično kolonialno posest v Egiptu, o katerem pravi, da je enostransko preloži polnoevropsko pogodbo glede Sueskega prekopu...

RES NA PSU

Mora biti Anglija, če «Demokracija» zagovarja njeno pravično kolonialno posest v Egiptu, o katerem pravi, da je enostransko preloži polnoevropsko pogodbo glede Sueskega prekopu...

OB 50. OBLETNICI PRVE SPLOŠNE STAVKE V TRSTU

Tržaški proletariat slavi spomin prvih žrtev za delavske pravice

Kratek zgodovinski obris razmer, v katerih so živeli tržaški delavci pred 50. leti - Nastanek socialističnega gibanja - Nacionalisti iz obeh taborov so ovirali razvoj mladega pokreta in rast bratstva med Slovenci in Italijani - 12. in 13. februar 1902 sta zapisana z zlatimi črkami v zgodovini tržaškega delavskega razreda - Titofašisti so ta veliki datum namenoma prikrivali pred ljudskimi množicami

Tržaško delavstvo je razmeroma zelo pozno pričelo voditi bojo za izboljšanje svojih življenjskih pogojev. V zadnjih desetletjih zgodovinskih višjih človeških pravic. V prvi polovici 19. stoletja so delavci živeli v izjemno nevarnih in nevarnih pogojih. Delavci so živeli v izjemno nevarnih in nevarnih pogojih. Delavci so živeli v izjemno nevarnih in nevarnih pogojih.

12. februarja je bila napovedana splošna stavka v mestu. V mestu je vladalo zelo napeto ozračje. Delavci so v zgodnjih jutranjih urah zapuščali tovarne. Preprečili so redni stavkovski pogajanja, kar je imelo trgovine odprte. Na Korzuo so ustavili edini tramvaj, ki je vozil po mestu, ter prisilili sprevoznika, da je kre-

števili udeležbi tržaških delavcev vseh strok. Na njem so voditelji stavkovnega odbora seznanili vse navzoče z doseženimi uspehi o pogajanjih pri vodstvu Lloydja. Po končanem zborovanju se je uvrstila veličastna povorka manifestantov po Akvedotu, mimo cerkve sv. Antona novega proti Borz-nemu trgu. Povorka je bila do- stojna in vzorna. Vsekar pa ni bila po volji policistom, zlasti pa ne vojškimi izvajalci. Ze na Akvedotu je prišlo do manjšega incidenta, ki pa k sreči ni zahteval človeških žrtev. Slabše pa je bilo ob drugi barikadni vojakov v bližini cerkve sv. Antona novega, kjer je prišlo do streljanja (sledove krogel se vedno lahko vidite na stranskem čelu cerkve na koncu ulice Sv. Katerine).

Kljub temu pa je množica manifestantov prodira do Borz-nega trga, kjer je bila močna vojska posadka na pravem položaju in kjer je prišlo do vse-silo navallili na manifestante, pričeli proti njim streljati ter jih pri tem nekaj ubili, več pa ranili. Ta dogodek je zelo pre-tresel vse tržaško ljudstvo.

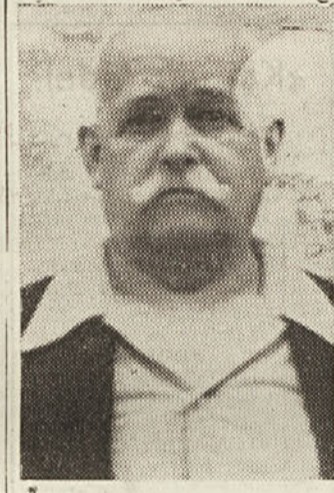
Naslednjega dne se je ozračje se bolj zaostroilo. Da bi vsa stvar izgledala še bolj resna, so iz drugih lukj priplule v Trst bojne ladje »Budapesta«, »Monarcha«, »Wiens in druge. Iz Ljubljane, Celovca in Beljaka so prispela vojska ojačenja. Po mestnih ulicah je prišlo do številnih incidentov.

Na velikem zborovanju tržaških stavkajočih delavcev 12. februarja 1902 v gledališču Rossetti so govorili voditelji stavkovnega odbora in predstavniki socialistov Karlo Učekar, Valentino Pittoni in neki kurjač Castro. Učekar je stavkajočim poročal o poteku pogajanj in o posredovanju komisije, katero so sestavljali poleg njega in Janeza Olive tudi neki Ezio Chiassi in tržaški zupan Sandrinelli. Ko je sporočil vest, da so voditelji Lloydja sprico kompaktnosti in odločnosti vseh delavcev popustili in da so pripravljene na pogajanja o predlogih, ki so jih predložili stavkajoči kurjači, je zavladalo veliko navdušenje. Po končanem zborovanju se je uvrstila po Akvedotu in po drugih ulicah veličastna manifestacija, katero pa so oborožene sile večkrat motile in jo končno razpršile na Borz-nem trgu, kjer je prišlo do streljanja, pri katerem je bilo ubitih več manifestantov.

Iz razgovora z očividcem tragičnih februarjskih dogodkov

Naš dopisnik se je zglasil pri toj. Karlu Vrabcu ter ga prosil, naj mu kaj pove v zvezi z zgodovinskimi februarjskimi dogodki. Vrabcu se je namreč ude-

ležil velike stavke in je osebno videl, kako sta policija in vojska navalili na stavkajoče demonstrante v ulici Sv. Katerine. V zvezi s temi dogodki je povedal naslednje: »Takrat sem bil še mlad fant. Imel sem komaj 23 let. Zivel sem — lahko rečem — brezskrbno. Za časa velike stavke in napada na demonstrante se nisem pripadal socialistični stranki, temveč sem bil še vedno član pevškega zbora in dramske družine Slovenske narodne stranke. Vendar pa sem z veliko simpatijo gledal na dogodke, ki so se odvijali v Trstu. Ti dogodki so me vedno bolj zboljevali s socialističnim pokretom. Tudi jaz sem se udeležil velike stavke. V času prvega navala policije na demonstrante sem se nahajal v ulici Sv. Katerine. Osebno sem bil priča divjanju nad delavci, ki so zahtevali svoje pravice in nicesar drugega. Prav to je bil moj prvi resni politično-

revolucionarni krst. Ta dogodek je name tako močno vplival, da sem sklenil, da se oddajim od nacionalistične skupine in se pridružim socialistom.

Neki socialist mi je ob tej priliki rekel: »Kaj misliš, da bo nacionalistični tabor rešil uprašnje Slovence? Kaj tebe za se ne bo nikoli zgodilo. Vprašanje Slovenca bo moglo rešiti samo taktik, ko bo zavladal socialistem.« Tudi te besede so imele pri meni zelo velik odmev.

Zgodovinske februarjske dogodke so prav tako slovenski kakor italijanski nacionalisti ostro kritizirali in kleветali. Zlonamerno so pojednjevati enoten delavski nastop.

Takoj po februarjskih dogodkih, ki so mi v resnici očrtili oči, sem zapustil slovenske nacionaliste ter se opredelil za socialistično stranko. Od tedaj dalje sem bil vedno njen pripadnik. Kot tak sem se trudil za poglabljanje enotnosti med Slovenci in Italijani, za po-zitivno naše kulture; sodobno sem tudi pri Ljudskem odru. Tudi danes, pravi toj. Vrabcu ravno isti nacionalistični strajki t. j. slovenska in italijanska rovarita proti enotnemu in odločnemu gibanju vseh delavcev. Toda preprečit sem, da bo končno zmaga enotnosti in da bo delav-stvu vsega sveta zagotovljeno blagostanje, in mir.

Zveza malih posestnikov o uvajanju nove finančne reforme

Zveza malih posestnikov pomaga pri prijavih dohodnine - V interesu davkoplačevalcev je, da izpolnijo prijavo do pred 20. februarjem 1952

31. januarja je potekel rok za vsakoletno prijavo dohodkov po novi tako imenovani Vanonijevi davčni reformi, katero je ZVU razdelila tudi na naše področje z ukazom št. 169, objavljenim v Uradnem listu št. 30 z dne 1. novembra 1951. Zadnji dan v določnem roku za prijavo, t. j. 31. januarja, je tukajšnja finančna intendenca naznanila, da bo sprejela davčne prijave do 20. februarja t. l. ZVU torej ni podaljšala roka za prijavo, pač pa samo dopušča, da se lahko prijavijo dohodki do 20. februarja brez morebitnih prelopih kazni.

Zveza malih posestnikov je takoj po objavi ukaza št. 169 v Uradnem listu povzela potrebne korake pri merodajnih oblas-tih in zahtevala:

- 1) Podaljšanje roka za vložitve prijav do 30. junija 1952;
2) razveljavitev člena 46 ukaza 169 in;
3) povzljanje vsote določene za življenjske potrebe od 240.000 na 480.000 lir letno.

Zahtevali smo podaljšanje roka do 30. junija 1952 zato, ker je rok treh mesecev prekratek, posebno še zato, ker je zakon zelo kompliciran, ker so obrzenci za prijavo dohodkov tiskani samo v italijanskem je-ku in ker niso bila tedaj še nalikana navodila za izpolnjevanje obrazcev v slovenskem jeziku.

Razveljavljamo člena 46 smo zahtevali zato, ker daje možno finančnemu uradu, da ugotovi tudi dohodke od leta 1947 dalje in da v nobenem primeru ta predpis ne zapade pred 30. junijem 1952.

Nasveti bralcem

Naši bralci, zlasti oni s posebej, nam pogosto stavlja razna vprašanja, zgolj strokovnega značaja. Ker smatramo, da bi odgovori na ta vprašanja nedvomno zanimali ne le posamezne zainteresirane, temveč široki krog bralcev, smo sklenili, da bomo prišli z današnjim številko, odgovarjati na vsa vprašanja v našem časopisu. Uredili smo tudi tako, da bodo odgovore na razna strokovna vprašanja napisali poklicni strokovnjaki. Priporočamo vsem našim cenjenim bralcem in bralkam, da brez vsakih predodgovorov stavlja najrazličnejša vprašanja, na katera bomo radi volje odgovorili. Pisma vprašanja naslovi-tena na uredništvo Dela, ulica Montecchi št. 6/11 nadst. Trst. Na mnoga vprašanja, ki prihajajo po naše uredništvo in na sedež Zveze Enotnih sindikatov o tako imenovani Vanonijevi reformi davčnega sistema začemanj odgovorjati z današnjim številko. Na vsako posamezno vprašanje bomo odgovorili posebej. Na prvi dve vprašanji po odgovoril sindikalist Mario Gerbec.

A. B. - s Kolonkova vprašuje naslednje: Približno pred enim letom sem kupil majhno posestvo s kmečko hišo. Posestvo je bilo zanamarjeno in neobdelano in vsled tega nisem imel do sedaj nobenega dohodka. Ali sem dolžan izpolniti takozvano Vanonijevo prijavo?

ODGOVOR: Če ste kupili posestvo leta 1950, ste dolžni izpolniti prijavo. Izpolniti morate prvo stran vprašalne pole (Beni Immobili e aziende acquisite o vendute nello anno). Ta izjava služi finančnemu uradu samo zato, da registrira izvršeno varijacijo. Ni pa potrebno izpolniti vprašanja o dohodkih, ker teh v resnici v letih 1949-50 niste imeli. Seveda to velja samo v primeru, da nimate drugih dohodkov, ki bi presegali letno 240.000 lir.

V. R. - Opčine nam piše: Sem nameščen pri openkem tramvaju, moja žena pa je lastnica hiše v kateri stanujem s svojo družino. Poleg hiše je tudi vrt. Ali sem dolžan izpolniti prijavo? ODGOVOR: Prijavo mora izpolniti vaša žena in sicer obrazec »B« (fabbricati). Na obrazec pod črko »E« pa je treba napisati: »Glej izjavo mojega moža gosp. V. R. Ravnatako morate tudi v izpolniti izjavo in v obrazcu »A« izjaviti vas dohodek (pajabo); v drugi koloni pa izjaviti: »Glej izjavo moje žene gospe A. V.« Odbiti-morata 240.000 lir za vas, 50.000 za ženo in 50.000 za vsakega mladotnega otroka.

LJUDSKA PROSVETA

stopi najmlajši družveni rod in to mnogo obetajoči harmonikarček, pionirski-rectatorji in nadarjene mladinke z igro »Dve teti«. Kot gost pa je igrala skupina PD »Cebule« pri Magdaleni z enojnako »Svakinja« v italijanščini. PD »Božidar Kolarik« Danes, 9. februarja ob 20. uri se vrši v PD »B. Kolarik« v Sv. Barbari redni letni občni zbor in to v znamenju Prešernove proslave, da bo udeležba na njem čim številnejša pa tudi uspeh večji. PD »Ivan Volkov« Jutri, v nedeljo, 10. februarja ob 17. uri nastopi na Kottovu, v dvorani Gospodarskega društva dolinska igral-ska skupina s »Hlapcem Jerne-jem«. PD »Slovenski dom« Jutri, v nedeljo, 10. t. m. ob 16. uri bodo proslavljali v Kulturnem domu v Eleriji na-sedga pesniškega prava Franca Prežerna. Elerci, pokažite, da ljubite Prešerna in slovensko besedo! PD »Vesna« Tudi Križani se pripravljajo na Prešernovo proslavo, ki bo v četrtek, 14. t. m. ob 20. uri v Prosvetnem domu. Kolonkovec: v novi dvorani pri Kačunu, bo 15. februarja ob 20. uri Prešernova prosla-va na spondu pevске točke, recitacije in govor. Občni zbori: PD »A. Cebule« V petek, dne 15. t. m. bo proslava velikega pesnika France-ta Prešerna v dvorani Ljud-skega doma pri Magdaleni. Na spondu je nagovor, razne re-citacije, ki jih bo izvajala kra-jevna mladina in koncert pev-skega zbora. Vabila se dobe na sedežu društva. Lep uspeh kulturne prireditve v Roculu. V soboto, 2. februarja je pri-re-dilo PD »R. Marušič« v svojih prostorih v gostini pri Zajcu kul-turini večer, ki je v usakem po-gledu zelo lepo uspel. Predava-rijo tov. Gombača, podpredsedni-ka SHPZ o »Kulturi in mladini«, ki ga je podal poljudno in za-nimivo, je sledil nastop doma-čega pevškega zbora pod vod-stvom tov. D. Perčiča, ki je od-pred štiri pesmi. Nato se je od-pustilo številnim postalscem mla-diške igral-ske skupine PD »Cebule« od Magdalene, ki je odi-grala veselo enojnako »Svaki-nja«.

BOŽIČNA NOČ

NIKOLAJ VASILJEVIČ GOGOLJ

Krémariča mu namreč ni hotela dati pijače na upanje. Misli je v krémni počakati, če ne bi zabliti prišel kak kozjaški »dvor-jan« in ga pogostiti, toda kakor nalašč so tega večera vsi »dvor-jani« ostali doma in kot pošteni kristjani tudi medeno pitico doma v krogu svoje družine. Ko je kum razmisli o splošni nrvstveni pokvarjenosti, ki se je v naših éasih razpasila, in o trdostranski židovke, ki je točila žganje, se je spotalnik ob vreče in ves začuden obstal. »Glej, kakšne velike vreče je nekdo pustil na cestni!« je vzkljnil in se ozrl na vse strani. »Gotovo je vmes tudi svinjina. Koga neki je doletela taka sreča, da je toliko nakoledoval? Ze ée so polne samega ajdovega kruha in pšeničnih mlinc, so nekaj vredne: židovka mi za vsak hleb da požirek žganja. Hitro jih spravim preden me kdo opazi!«

Kum si je zvalil na pleča vrečo s Cubom in dijakom, pa je éutil, da mu je breme pretežko. »Sam je že ne bom mogel Nesti.« si je dejal. »Glej, kakor nalašč mi prihaja naproti kralec Saspuvalenko. Zdravstvu Ostap!« »Zdravstvu!« »Kam pa jo brišes?« »Kar tako, za nosom.« »Pomaga mi, dobra duša, da poneseva vreče! Nekdo je koledoval in jih pustil sredi ceste. Dobrote pa si bova razde-la na pol.« »Vreče? Kaj pa je v njih: hlebec kruha ali pitice?« »Mislim, da je obojega dovolj.« Prijatelja sta izdira iz plota dva kola, položila nanju vrečo in ponela plen na plečih. »Kam pa ga neseva? V krémno?« je med potoma vprašal kralec. »Tudi meni bi bilo najbolj prav, ée v krémno, toda pro-kleta židinja ne bo verjela in mislija, da sva vrečo nekje ukradla: sicer pa sam pravkar prišel iz krémne. Poneseva jo k meni na dom, tam bova nemotena; moja baba je kakor nalašč doma.« »Ali je res ni doma?« je vprašal previdni kralec. »Hvala bogu, da sem se vedno prvi pravi pameti. Se hudič me ni zanesel tja, kjer je zdaj ona. Prepričan sem, da se bo klatala okoli z babami do ranega jutra.« »Kdo je?« je zavpila kumova ženka, ko je zaslišala v veži

ropot, ki sta ga povzročila naša dva prijatelja z vrečo, in je odprla dver. Kum je kar odrevenel. »Zdaj pa imava hudiča!« je dejal kralec in povesil roke. Kumova soproga je bila biser, kakršnih je malo na tem belem svetu. Kakor njenega moža tudi nje skoraj nikoli ni bilo najti doma: ves dan je posejala pri vseh mogočih kumicat, in bogatih starih, katerim se je dobrikljala in bila zato vsakokrat pogostena z vsake vrste dobrotami. Z možem pa se je pretepla samo v rano jutro, ker samo v tem času sta se videla in še to bolj poredkoma. Njuna bajta je bila še bolj stara kakor hlače našega občinskega pisarja, o katerih še naši očetje niso pomnili, kdaj jih je prvič našel. Slamnat streha je na mnogih mestih kazala gola rebra. Od razvalje-nega platenega plota ni več mnogo ostalo, zakaj noben kozak, ki se je odpravil z doma, nikoli ni jemal s seboj batine v obrambo proti psom, ker je vsak vedel, da bo, ko bo šel mimo kumovega vrta, lahko izdiril iz njegovega plota primeren kol. Peči večkrat nekaj dni zaporedoma niso zakurili. Vse, kar je nežna soproga pri dobrih ljudeh izberala, je svojemu možu utajila in skrila na najbolj varnem kraju, njemu pa je često-krat ukradla vse, kar si je na ta ali oni način pridobila, ako ni denarja ali robe pravočasno zapil v krémni. Ker pa ji kum navzile svoji dobrodušnosti ali bolje reéeno, hladnokrvnosti ni dal odnehati, je večkrat zapušéal bajto z bunkami, ki jih je dobil od svoje boljše polovice, ona pa ga je šla tožiti k starim ženikom, kako da jo surovež neumiljeno pretepa. Zdal si lahko predstavljamo, kako sta kum in kralec ostremela, ko sta nepričakovano zagledala pred seboj ljubezno ženo. Spustila sta vrečo na tla, se vstopila pred njo in jo zakrlila s svojimi suknjami. Bilo je pa prepozno, zakaj ku-mova žena je bila vrečo že zapazila, éeprav ji stare oči niso več dobro služile. »To je lepo, da sta toliko nakoledovala, samo da nista vreče že ukradla. Hitro mi vrečo pokažite, hitro, vama pravim!« je z zapovedujočim glasom velela pri-jazna soproga. »Hudič ti jo bo pokazal, ne pa midva!« se je junaško postavil kum. »Kar se te vreče tiče?« je zarobantil kralec. »Midva sva jo nakoledovala, ne pa ti!« »Kaj? Ti že pokažem, pijandura stara!« je zakričala žena, ki se je kakor jastreb zakadila v naša dva hrabrega in kuma s pestjo sunila v podbrade, potem pa se hotela lotiti vreče z namišljenimi ječadami. Toda kum in kralec se nista dala ugnati v kozji rog in sta možato branila vrečo, da je bila ženski priližena k umiku. Komaj sta si nekoliko odahnila, kar pridrvi žena nazaj v vrečo, to pot oborožena z burkami. Urno je z njimi udarila svojega soproga po prstih, kralca pa je ukresnila po hrbtu in že se je sklonila nad vrečo. »Cemu sva jo pustila?« je rekel kralec, ko je prišel zopet k sebi. »Cemu si jo ti pustil?« je hladnokrvno odvrnil kum. (Se nadaljuje)

6. NADALJEVANJE Kovača je spreletel mraz; ustrašil se je in pobledel in ni vedel, kaj početi. Ze se je hotel prekrižati, kar se vrag skloni svojim pasjim gobcem h kovaču in mu zásepeta v desno oko: »To sem jaz, tvoj prijatelj, vse naredim za prijatelja in uboga!« Nato se skloni k njegovemu levemu ušesu: »Denarja imam, koliko hočeš! In na desno uho mi je vnovič záse-tal. «Se danes bo Oksana tvoja!« Kovač razmišlja, nato pa se. »Dobro! Sprejemam. Za tako ceno sem tvoj!« Hudič je zaploskal in od samega veselja začel skakati po podbovevem vratu. »Zdaj sem kovača ujeli!« si je mislil. »Zdaj bom maševal, goboleček, za vse slike in grdobije, s kate-rimi me pred ljudmi sramotijo!« Kaj bodo porekli moji tova-riši, ko bodo zvedeli, da je najbolj bogaboječ kozak na vsi pred njih krepiljši! In vrag se je glasno zasmeljal, ko si je pridrževal, kako bo v peklu dražil vse repati vražji rod in uho, ki se bo jezil hromi vrag, ki je slovel za najbolj iznaj-dljivec, ée je bilo treba pogubiti éloveško dušo. »No, Vakula!« je dejal vrag, ne da bi mu zlezl z vratu, »kor da se bojiš, da mu kovač ne bi ušel, tebi je znano, da nas nicesar ne sklenemo brez pogodbe.« »Zaj sem pripravil!« je odgovoril kovač. »Slišal sem, da pri vas pogodbe podpisajo s krvjo; počakaj, da vzamem kupa žebelj.« Segel je z roko nazaj in — zgrabil vraga za rep. »Glej ga žaljivca!« se je zasmeljal vrag. »Zdaj pa izpusti, ti svoj je šalec!« »Le še malo počakaj, goboleček!« je dejal kovač. »Kako ti ti ugaja to?« Pri teh besedah je napravil križ, vrag pa je zahoma postal krotok kot jagnje. »Počakaj, pokazal ti bom, da si se pravi zapejlevati v greh pošlene ljudi in dobre kri-žane!« Pri tem je kovač vraga trdo tlašal za rep na zemljo, da nato naglo zajahal. »Usmili se, Vakula!« je žalostno zastokal vrag. »Vse na-pašni, kar hočeš, samo spusti me, da se pokesam — ne znan-čim me s strašnim znamenjem križa!« »Vidiš ga hudiča, kakšno mlo pesmice je zape! Nič se ne bojiš; zanam, kaj delam. Hitro me ponesi ko ptica! Slišiš?« »Kam?« je žalostno vprašal vrag. »V Petrograd naravnost pred carico!« Vrag je poletel vi-ško v vrak in ponesel Vakulo ko vihar, da bi bil kovčec skoraj tam medel.

ALI JE TO RAZVOJ INDUSTRIJE? — Ko je dolinski občinski svet svoječasno razpravljaj o otvoritvi industrijske sole v Dolini, so titovci prileteli na dan neko resolucijo, v kateri so v naravnost čarodajnih slikah prikazali, da se tržaška industrija siri in da bo okrog Doline kmalu toliko tovarn kot mah na gnojišču...

Dolinci se radovedno vprašujejo, ali je morda to tisto širjenje tržaške industrije, o katerem so govedali titovci v svoji resoluciji? In se nekaj. Titovski trobilo se je razpisalo na dolgo in široko o nekem fantomatskem sestanku ob bolji fantomatski oFy za dolinski okraj na katerem so razpravljali o adekvatnem kmetijsko-dolinski občini. Govorili so baje — tako namreč piše epimorskiar, — da bi bilo treba ustanoviti vsaj pod ducata združenje, o najpomembnejšem titovskem asociativnem vzorcu, ki mu je dal svoj pokroviteljski blagoslov sam Truman. Govorili so še marsikaj drugega, toda o svojski čenit nisi ziniti nisi besediče, in tudi širjenje tržaške industrije je šlo v pozabo.

SVOJEGA KOMISARJA NAJ VPRAŠAJMO — «Primorski» se je spomnil, da nad prodajalno Delavskih združenj na Opčinah ni več slovenskega napisa. O vprašanju dvojezičnosti v tej prodajalni je pisalo «Delo» pred dvema mesecema. Titovci niso torej povedali nič novega, ker ne gre samo za slovenski napis nad vhodom, marveč za vse druge objave, ki so izobesene samo v italijanščini.

Titovcem se zdi zelo čudno, ker ni slovenskega napisa. Saj imajo vendar na vodstvu Delavskih združenj svojega komisarja in ta bi jim moral pač odgovoriti. Njega naj vprašajo, zakaj ni slovenskega napisa. Radovedni smo, kakšen odgovor bodo prejeli.

Kaj se hoče, na vodstvu združenj je pač še vedno petokraki ezvezdas komisarjev, od demokratičnega, socialdemokratskega pa do titovskega. Dokler tako politična zmes vdira, se ni kaj čuditi če spoznajmo, da so na Opčinah odjemalci pretežno Slovenci. Socialdemokrat inž. Levit je napravil titovskemu asociativnemu precej dobro reklamo in vsi ostali komisarji so šli, kar se tiče demokratičnega Delavskih združenj, titovcem kar se da na roko. Zakaj bi se titovski komisar torej poteževal za slovenske napise, ki so prav gotovo anon graditvi demokratičnemu in ostalim. Usluga za uslug!

«PRIMORSKI PAVLIHA» — Mnenja smo, da je titovsko stenošeno trobilo popolnoma zgrešilo svoj naziv. Skrajni čas bi se bil, da se prekriši, recimo v «Primorskem Pavlihu ali kaj podobnega. Morda bi na ta način prodali kak izpod več. Včasih ti blekne tako, da bi šla gladko pod rubriko zca zabavo in smeja. Tako spricvalo so si dali n.p.r. v nedeljski številki, kjer se na vidnem mestu blesti eugotonitve, da se industrijski dve razredni sindikatu, ker se bojijo njihove borbenosti. Ali ni to všeč humorja, ki mora pripraviti tudi najbolj čemernega bralca do gramoznega smeja? Po pravici povedano, in čast komur čast, «Primorski Pavliha» je tokrat presegel celo ljubljansko «Pavlihu», ki je sicer, kar se tiče dostopnosti precej klaverna. Le korajžno naprej s takimi vtipi, da se bodo redki bralci vsaj od časa do časa poštono nasmejala.

Za tiskovni sklad «Delo»

Tovariša Marjia in Anton Zupančič iz Podonjlerja — Ograda praznujeta danes svojo zlato poroko. Ob tej priložnosti se spomnila tudi na naš tisk ter darovala 500 lir za tiskovni sklad «Delo».

Poroka

V nedeljo sta se poročila v Trstu. Ruzgero Spadaro, odgovorni urednik «Laborator» in tovar. Gianna Torment, učiteljica iz Belluno. Novo poročence so pridrležje vsi slovenski in italijanski demokrati, ki poznajo tovar. Spadaro kot zavednega in vstrajnega borca za pravice delovnega ljudstva.

DELO NA PODNEBJU

TOŽARJENJE JE ZA TITOFAŠISTE NAJBOLJŠI «ARGUMENT»
Težka obsodba tov. Viole na ovadbo titovskega podrepnika

Po dveh razpravah se je preteklo soboto zaključil pred tržaškimi sodniki proces proti tov. Petru Vidali, partizanskega borcu in voditelju demokratičnega gibanja v milškem okraju. Na zatožni klopi je prišel na podlagi ovadbe titovskega podrepnika Nazarija Veljaka iz Stramarja, pod obtožbo žalitve, nasilja in povzročitve težkih poškodb. Sodišče je smatralo obtožbo titovca Veljaka kot verodostojno in izreklo težko sodbo, kljub temu, da so razbremenilne priče postavile v dočela jasno luc ves dogodek in kljub očitnemu protislovju izpovedi, ki jih je dal titovec na policijski in nato na sodišču. Tov. Viola je bil obsojen na 4 mesece zapora, nadalje na plačilo 5000 lir globe, 30.000 lir pravnih stroškov zasebne stranke. Razen tega je bil obsojen, da mora plačati Veljaka 50.000 lir odškodnine. Proti tej razsodbi je vložil tov. Viola priziv in nadeja se je, da bo znalo vsaj prizivno sodišče postaviti zadevo na pravilno podlago.

Dogodek, ki je dal povod za v zraku visečo tožbo, se je pripetil 1. junija 1950 v društvenem baru v Sv. Barbari. Med člani društva je tov. Viola opazil titovca Veljaka ter ga takoj pozval naj se poberje iz sedeža, ker ni vreden, da bi ostal v družbi demokratov. Prijel ga je nato za roba ter skušal odvesti iz bara. Pred odhodom pa ga je Veljak udaril s pestjo, nakaer je tov. Viola reagiral. To so tudi potrdile priče na razpravi. Prav tako so priče potrdile, da je Veljak odnesel poškodbe, za katere je hotel zvaliti krivdo na tov. Viola. Pri padcu s koleša na dvorišče neke Marije Kojančič. To je tudi sam povedal, ko se je ustavil v gostilni pri Orehu. Na sodišču je skušal seveda zavijati povsem drugače.

Omembe vredno je tudi, da so titofašisti že parkrat grozili tov. Violi z ugrabitvijo in da je prav isti večer opazil pred sedežem dva sumljiva neznanca, ki sta jo takoj popihala. Dejstvo je, da je namišljena tožba, ki je bila sprožena proti voditelju demokratičnega gibanja je nov člen v dolgi verigi titovskih poskusov, da bi spravili pred sodišče in v zapor večje število tistih, ki so ostali zvesti delavskemu razredu in uživajo kot taki ves ulegel in spoštovan. Titofašisti se pač dobro zavedajo svoje popolne osamljenosti od množice in prav zaradi tega se posebno v zadnjem času vedno

raščajočo nevarnost vojne. Borba za mir ostane še nadalje vsakodnevn politične poraze. Kakor vidimo je postalo tožarjenje za titovce najbolj priljubljen argument, ki pa se bolj razkrinkuje njihovo pravo vlago.

Aktiv RP
V torek zvečer je bil v Kinu ob Murju širši aktiv naše Partije. Aktiv je se polnostevalno udeleželi člani sekcij slovenskih in italijanskih meščanov, ne glede na politično prepričanje, v enotno fronto, da rešimo Trst pred barantanjem in vojno. Pri tem je tov. Vidali nakazal pravilno pojmovanje politike širokih zavestnevtv na bazi. Podčrtal je nadalje zahtevo za razpis volitev, ki jo treba sprožiti pri vsakem našem delovanju. Obravnavali je nato sindikalna vprašanja, uradite ES in vlačjevanje za 1952 ter v zaključku problem širjenja našega tiska.

Do 20. februarja prijave dohodkov

Kakor znano sprejema ti. določena intendenca prijave dohodkov za leto 1950 (Vanonjevi zakon) še do 20. februarja t.l.

Zveza malih posestnikov je vedno na razpolago tistim, ki niso še vložili prijave. Kdor ni še izpolnil prijave, se lahko zgleda na sedežu Zveze v ul. Zonta 2/1. vsak dan od 8.30 do 13. ure.

KAKO NAPREDUJE ZVEZA PIONIRJEV

Delovanje Zveze pionirjev zavzema vedno večji razmah. Ustanovljenih je že več dramskih skupin, ki so si v zvezi pripravljajo za nastope na praznikih 8. marca — mednarodnega dneva žena. V Prečniku, Nabrežini, Krizu in Gropadi deluje s polno paro. Ustanovljeni so pionirske oddelke, ki so jih nazvali z imeni raznih pionirov in znanstvenikov. Tudi razdeljevanje izkaznic dobro napreduje. V Gabrovcu so to nalogo že izvršili, dočim ji bodo v Krizu gotovo zaključili v roku, ki so si ga zadali. V Rocolu so večali že 50 oddelkov. V Miljah so začeli včlanjevati za zamudo, zato pa nameravajo sedaj nadomestiti zamujeno in si pridobiti eno izmed nagrad, ki jih je razpisala Zveza.

V soboto so imeli pri Magdaleni res prisrčen pionirski praznik ob priliki razdelitve pionirskih izkaznic. Prisotnih je bilo znatno število staršev. Starim in mladim so nudili slovenski in italijanski pionirji bogat in pester kulturni spored. Po razdelitvi izkaznic je prejel magdalenski pionirji v četrtem tednu 7. maja za četrto malih nogometišev, deklarirani pa so prejele igre z obrobli.

Preteklo soboto je bila v PD «Cebulec» pri Magdaleni lepa pionirska prireditev.

Kakor vidimo, imajo pionirji pod vodstvom in ob podpori demokratičnih organizacij, kot Zveze demokratičnih žena in komunistične mladine, dokaj plodno in pestro delovanje, od pouka pa do zdrave zabave. Zgleda pa, da gre delovanje pionirjev še posebno na živce glasiliparjev «Demokraciji». Sicer gre to delovanje istočasno na živce tudi italijanskim nacionalistom. V zadnji septembrom in 15. novembrom 1941. Družine, ki nameravajo ohraniti in prekopati smrtonosne stanke na drugo mesto, se lahko obrnejo do 16. februarja t. l. na oddelke za pokopališča v ul. Teatro 5, III. (sokoba 43).

*** VU je uveljavila na STO italijanski zakon glede prijave dohodkov kategorije C 2. Prijave imajo nameštene uradnike, ki jih morajo izpolniti v osem dneh. Učijo se ljubezni in spoštovanju do lastnega kakor tudi do vseh drugih narodov. Ali se morda zaradi tega liparji tako razburjajo?

Jolanda

Debata Vidali-Lonza

Ali bodo začeli uvajati stari sistem «priporočil» Grobo zapostavljanje pravic brezposelnih pri Odseku za dela - Odkriti strankarsko favoriziranje - Tobačne delavke so se vrnile na delo

Sestanek kmetovalcev na Kolonkocu

Jutri, v nedeljo, 10. t.m. ob 10. uri bo na Kolonkocu (gostilna «ex Socia») važen sestanek vseh kmetovalcev okraja, ki ga organizira Zveza malih posestnikov. O Vanonjevi davčni reformi bova govorila tov. Gerbec in tov. dr. Sajovič.

Ta problem pa zanima nedvomno tudi druge davkopolcevalce, kot male trgovce, obrtnike itd. Zaradi tega pripravljamo, da se sestanka udeležijo v čim večjem številu.

Prenos debate Vidali-Lonza v Barkovljah

V četrtek 14. t. m. ob 19.30 bo v Ljudskem domu v Barkovljah (Proseška cesta) prenos debate med tov. Vidaljem in prof. Lonzo, tajnikom PSVG, ki je bila preteklo nedeljo v gledališču Rossetti.

V četrtek 14. t. m. ob 20. uri bo v mali dvorani gledališča Rossetti konference o problemu najemnin. Govoril bo tov. Claudio Tonel.

GRENKI GRIZLJAJ za titovce v Zgoniku

Prejšnji teden so titofašisti morali požrti grenki grizljaj, ker jim je zgonijski gostitelj, Joso Guštin postal izjavo, v kateri jih je razkrinkal kot prevarante in lažnike. Titovsko glasilo je moralo Guštinovo izjavo ponatistiti in tako postaviti na last svoj prejšnji članek, v katerem je bilo govorja o stavitviti omejenega gostiteljstva v odbor takozvane OF beogradske kopa. Da se ne bi iznebili svojemu prevarantskemu poklicu, pa so titofašisti pod izjavo izpustili omejenosti o zgonijski občini laži, o katerih so baje razpravljali na seji svoje oFy. Tudi tokrat so napravili zelo slabo, ker bi se bili morali pred posvetovanji s svojimi ljudmi iz zgonijske občine, kar bi jim bilo prihranilo toliko laži, katerim se občani smejejo.

Najbolj bosa je trditve, da ni dvojezičnega napisa nad poštnim uradom v Zgoniku. Celo eden izmed vidnih titovskih predstavnikov zgonijske občine se je izrazil, da ne odobrava pisanje svojega glasila. In kdo naj bi ga odobral, ko že uslaho opazi, da se dvojezični napis blesti nad poštnim uradom od prvih dni januarja t.l.? Prav gotovo pa je trditve o diskriminaciji pri zimskih delih, ki naj bi jo vodilo zupanstvo, ena izmed najbolj gorostanskih laži, ker je zgonijska občinska uprava vedno pazila, da ne bi kdor koli mogel kaj reči. Politika demokratične uprave je bila in je uamerjena tako, da se ne gleda na politično pripadnost potrebnih ljudi, marveč le na njihovo gnotne razmere.

Vsekar je sedaj načelo titovske politike bojazan pred usklajenim napadom na okupacijske oblasti. Tako skušajo zvaliti krivdo na občinske odbore, t.j. na tiste občine, ki jih upravljajo komunisti. Zato tudi trajajo, da je zgonijska uprava kriva, če stiri hiše v Briskcih nimajo elektrike, medtem ko zamočujoče vsa njena prizidevanja, da bi se tudi to upravnice rešilo. Na usah nakač pa bodo tudi te stiri hiše v Briskcih prav kmalu imele svojo električno razsvetljavo kljub navedeni nepriljubljenosti.

Ze v svojem zadnjem članku smo ugotovili, da bo športno igrišče pri PROSEKU občinsko in da bo koristilo, ker bo občina imela nekaj dohodkov od njega. Kar pa pa tice dvojezičnih napisov na cestnih križiščih, je bilo že ugotovljeno, da so pripravili in da čakajo le na drogove.

«Argumenti titovcev proti zgonijski občini upravi so reutni in nam dokazujejo, da se lotijo za usako bilko. Skoraj vedno je laž njihova najpriljubljenjša rešitva bilka. A laž ima kratke noge in v njo zgublja vedno več terena celo med svojimi pristajci, ki se sami zgražajo nad temi metodami svojih generalov in pisarjev.

«Kaj smo videli v ZSSR»

Prihodni teden bodo konference delegatov, ki so obiskali ZSSR v naslednjih vaseh: V sredo 13. t. m. ob 20. uri v DEVINU - tov. Pina Tomasseli. V četrtek 14. t. m. ob 20. uri na PROSEKU - tov. Malalan in Pina Tomasseli. Istelega dne ob 20. uri bo konferenca tudi v krožku «TOMAZICA», kjer bo sta govorila tov. Franza in Cattanson. Snov konferenc: «Amerika in Sovjetska zveza». V petek 15. t. m. ob 20. uri v BRISCKIH - tov. Malalan.

CESTITKE — Tov. ci Vilmi Smolak por. Korosec in njenemu sodruzičarju Josipu Pučku, ki sta ob rojstvu prvoročne tovariskinje Magdalene, odbor in člani P.D. «A. Cebulec» in vsi njuni znanci.

S ČETRTKOVE SEJE OBČINSKEGA SVETA V DOLINI PRORAČUN ZA TEKOČE LETO SOGLASNO ODOBRILO VSI SVETOVALCI

Potek četrtkove seje je jasno pokazal, da je možno složno sodelovanje vseh občinskih svetovalcev, kar koristi vsem občanom - Soglasna odobritev proračuna pomeni, da uprava uživa zaupanje občanov

V četrtek večer je bila seja občinskega sveta v Dolini. Prisotnih je bilo 9 svetovalcev SIAU, 2 od LF in dva neodvisnika. Po občajnem prečitjanju zapisnika prejšnje seje, jo svet soglasno ratificiral sklepe občinskega odbora in sicer: o določilih poviška nakazila za odkrivanje pitne vode v Mačkovljah; o povišku davkov in ostalih pristojbin pa 9.010.394 lir.

Izdatkov pa je predvidenih mnogo več in sicer 24.465.610 lir rednih ter 11.304.598 lir izrednih. V rednih izdatkih so vrstene med drugim tudi plače območinski osebju, ki znašajo 4.205.992 lir, nadalje, prispevki za bolniško blagajno 1.635.003 lir, vzdrževanje občinske uprave, javne razsvetljave po vaseh, in občinskih ter šolskih prostorih, odškodnina županu in občinskim odbornikom, popravila občinskih cest, vzdrževanje občinskih pometačev, primanjkljaj občinskega vodovoda, bolniški stroški občinskih revežev, prevoz bolnikov v bolnice itd. V izrednih izdatkih je všteta med drugim napejalva javnega telefona v Boršt, Rimanjan in Domjo, javna elektrike oz. postavitve javne razsvetljave v Lakotiču, oprema novega zobozdravniskega šolskega ambulotorija itd. Stevilni svetovalci so na seji vprašali za razna pojasnila.

Važno je dejstvo, da so se v glavnem vsi strinjali s proračunom, ki ga je občinski odbor sestavil, potem, ko je prehteval vse možnosti in vsa prečeta vprašanja. Proračun je bil torej soglasno sprejet.

Med drugim je svet glasoval s tajnim glasovanjem glede poviška prejemkov občinskih odbornikov in sicer od 500 na 1.000 lir na mesec. Ta povišek je bil s tajnim glasovanjem tudi soglasno sprejet. Prav tako je bil soglasno sprejet sklep da se županu poviša plača in sicer na 20.000 lir mesečno.

Zaradi obolelosti župana tov. Lovriše so sejo prekinili ter sklenili, da jo nadaljujejo v torek ob 16. uri.

Bodoče naloge ZSSR

Na zborovanju, ki je bilo 10. januarja t.l., si je Zveza Judov mokratičnih žena, po preučitvi poročila o dosedanjem delovanju uspešnih, sestavila načrt bodočega dela, ki temelji v zvezi na naslednjih nalozah: Demokratizacija žene bodo vrtnice doče je bolj ojačile akcijsko obrambo miru in v p. z. zavi z ženami drugih dežel, svetle bodo največjo skrbitev blagem detinstva, ki so kmetje, bolni ljudi, ker jih oblasti delovnega gostoma zanemarjajo. Razporejejo bodo razlikovano delovno, da bodo na ta način lahko zainteresirale čim širše kbarbar, rjevanje za rešitev njihovega problema. Vztrajale bodošiti pis območinskih volitev, ker so politični in nameni vabi v izm. primeru tudi žene lahko hromile take predstavnikinje, ki pri vrtnici branili njihove 1949. risti. Zaečale bodo s pripriževanju proslave 8. aprila. gre bebi bodo ob enem za obtem. razvoj delovanja za pripriževanje «Dnevov pomlad», ki bodo, sveceni mladinkam in njihovim delu, razvedrilo njihovo življenje. Za ureditve zadnjih vlog bodo demokratizacije vsestranice ter razširile delovanje celotne organizacije. VZDosejale in obnovitve izkaznic ZD. leto 1952 je naloga, ki si jo vstavljajo žene isto tako z resnostjo z ozirom na njihovo veliko važnost, ker bodo s utrditve povezavo s tisoči drugih. Važna naloga žena je tudi, rjenje demokratičnega tiskarstva in prinesve v vsako družinobesedo bratstva, miru in s.

Kulturna prireditev v Trebčah

Jutri, v nedeljo 10. februarja gostuje dramska družina P.D. «Slavec» iz Rimanjan v Trebčah. Igrala bo Nusičev komedijo «Navaden clovek». Pričetek ob 16.30. Vabimo k številni udeležbi.

Smrtna kosa

V soboto je po kratki boleznii umrl eden najstarejših članov PD «Skamperle» Josip Puček, ki je bil neumoren v društvenem delovanju, zlasti se v dramskem odseku. Teško prizadeti družini izraza PD «Skamperle», sekcija KP STO, katere zvesti član je bil pokojni, ter uredništvo našega lista najiskrenejše sožalje.

Foto studio

«Odgovorni urednik RUDOLF BLAZIČ, (Bisnol) Zlatko KOSOV, (DELJA) Tiskila tip. Adrijana, (Risnol) Dovoljenje AIS

9. FEBRUARJA 1950
Za teden dni
Sobota 9. Apolinija
Nedeljo 10. Adrijana
Ponedeljek 11. Adrijana (šep)
Torek 12. Šonjica
Sreda 13. Martinjan
Četrtek 14. Zdravko
Petek 15. Faustina
ZGODOVINSKI DNEVI
9. 2. 1921 so fašistične skopozicije uresničile v t. l. no ali Laborator.
9. 2. 1881 se je rodil slavniški pisatelj F.M. Dostojevski.
10. 2. 1873, je umrl največji narodni pesnik A. S. Puščik.
13. 2. 1902 je bila prva stitražskega delavskega zbira.
14. 2. 1918, je bil objavljen tretji zbornik ljudskih pesnarjev SZ o organizaciji čez mornarice.
15. 2. 1871 je bil prijeljan v greb vodilji kmetičih pri rjev Matija Gubec in na kovemu trugu z razbelje obročna zborna ljudstva. Poveljeni plošči mučen do s.